

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Державний торговельно-економічного університету

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Формування та подання фінансової звітності підприємства»

на матеріалах: «УкрАльфаРесурс» (м. Чернівці)

Студента 2 курсу, 701 групи,
Спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»

*підпис
студента*

Нагуляка
Дмитра
Івановича

Науковий керівник
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Мустеца І.В.
к.е.н.
доцент

Гарант освітньої програми
науковий ступінь
вчене звання

*підпис
керівника*

Маначинська Ю.А.
к.е.н.
доцент

Чернівці 2023

Зміст

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОПЕРАТИВНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ ВИВАЖЕНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

1.1. Теоретико-методичні засади формування фінансової звітності в умовах воєнного стану.....6

1.2. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з питань формування фінансової звітності підприємства.....12

Висновки до розділу 118

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....19

2.1. Формування інформації про господарські засоби та джерела їх утворення у Звіті суб'єкта малого підприємництва ТзОВ19

2.2. Узагальнення даних про доходи та витрати у фінансовій звітності ТОВ «УкрАльфаРесурс».....26

2.3. Автоматизація формування звітності на ТзОВ «УкрАльфаРесурс»...29

Висновки до розділу 235

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ЇЇ СКЛАДАННЯ.....36

3.1. Експрес аналіз показників фінансової звітності ТзОВ «УкрАльфаРесурс»

3.2. Удосконалення методики складання фінансової звітності підприємства в умовах воєнного стану43

Висновки до розділу 3.....47

Висновки.....48

Список використаних джерел.....50

Додатки

ВСТУП

Протягом останнього десятиріччя в Україні відбувається реформування системи бухгалтерського обліку, викликане зміною економічної системи та включенням країни у світові інтеграційні процеси. Усунення економічних та торговельних бар'єрів, вихід на світові ринки капіталу створюють середовище, в якому виникає потреба у підготовці зрозумілої оперативної звітності. В цих умовах гармонізації стандартів бухгалтерського обліку приділяється значна увага в Україні і в розвинених країнах.

Існує проблема практичного застосування окремих національних облікових положень та інвестування капіталу відповідно до Міжнародних стандартів оперативної звітності та національних П(С)БО. Зміни, які внесені до Міжнародних стандартів оперативної звітності, передбачають переосмислення окремих процесів, які відбуваються в цьому напрямі, зокрема щодо доцільності перебудови національних П(С)БО відповідно до зміни МСФЗ. Якщо виходити з потреб консолідації відповідно до вимог інвесторів, то досягти незалежного вирішення цього питання складно, адже інвестор із США вимагає ведення обліку згідно з стандартами США (GAAP), а інвестор з європейської країни – згідно з МСФЗ, що становить під сумнів доцільність переходу до МСФЗ.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є перевірка методики правильності складання і подання основних форм фінансової звітності підприємства.

Завданнями в роботі є:

- 1) Оцінка фінансової звітності підприємства з метою прийняття управлінських рішень;
- 2) Дослідження нормативної бази та спеціальної літератури з об'єкту та предмету дослідження;

- 3) Вивчення питання формування інформації про активи і пасиви у Звіту суб'єкта малого підприємництва;
- 4) Узагальнення даних про фінансовий результат ТзОВ «УкрАлфаРесурс» у звітності;
- 5) Розгляд автоматизації формування фінансової звітності підприємства;
- 6) Оцінка показників фінансової звітності ТзОВ;
- 7) Методи удосконалення фінансової звітності ТзОВ.

Об'єктом дослідження є: процес оцінки та формування основних показників звітності підприємства.

Предметом дослідження є: поєднання методики та практики, організації обліку та аналізу формування фінансової звітності підприємства.

Методами дослідження є загальнонаукові методи, які використовувалися при оцінці теоретичних засад формування інформації у звітності у розділі 1; методи спостереження при оцінці стану, опитування, індукції використовувалися у другому розділі при оцінці показників фінансової звітності, при аналізі фінансової звітності у третьому розділі використовувалися методи дедукції, синтезу та аналізу.

Інформаційну базу дослідження яка використана в роботі це є - законодавчі акти Верховної Ради України, інші нормативні документи, інструкції, методичні рекомендації. Національні стандарти України, а також міжнародних організацій, праці вітчизняних та зарубіжних учених з проблем теорії та практики у сфері бухгалтерського обліку і аналізу фінансової звітності підприємства, статистичні дані та фінансова звітність підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень щодо вдосконалення фінансової звітності.

Основні положення наукової новизни, які виносяться на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- Звіт суб'єкта малого підприємництва з врахуванням наслідків воєнних дій щодо його діяльності станом на дату його підписання, а також встановлення меж суттєвості, про це слід зазначити окремо в примітках до фінансової звітності;

отримали подальший розвиток:

- методика узагальнення даних у фінансовій звітності на автотранспортних підприємствах, які постраждали від світової пандемії та військового стану;
- методологія удосконалення міжнародних стандартів фінансової звітності, щодо дотримання основних її основних принципів, враховуючи світову кризу через військові дії в Україні.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що правильність складання фінансової звітності підприємств у результаті вдосконалення обліку і аналізу сприятиме вчасному і достовірному відображенні інформації, що забезпечить довгостроковий розвиток досліджуваного підприємства.

Окремі пропозиції випускної кваліфікаційної роботи впроваджені в практичну діяльність ТзОВ «УкрАльфаРесурс».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Отримані результати досліджень апробовані на Всеукраїнській студентській інтернет-конференції ЧТЕІ ДТЕУ, тема доповіді: «Фінансова звітність - формуємо в сучасних умовах» [34].

Структура випускної кваліфікаційної роботи наступна: вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел становить 65 джерела та додатки. Загальний обсяг роботи складає 60 ст., а також 13 рис. та 9 табл. в додатках до роботи.

РОЗДІЛ 1. ОПЕРАТИВНА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ ВИВАЖЕНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

1.1. Теоретико-методичні засади формування фінансової звітності в умовах воєнного стану

Повернення до «нової норми» після пандемічної кризи було порушено поверненням «старших» соціальних і політичних ризики, включаючи інфляцію, кризи вартості життя, торговельні війни, геополітичне протистояння та привид ядерної ведення війни. Існуюча геополітична та гео економічна напруженість надали нового імпульсу, війна в Україні з національно орієнтованими політичними програмами, які поширюватися на інші важливі країни, включаючи Китай, Сполучені Штати, Сполучене Королівство та члени Європейського Союзу.

Геополітична напруженість перетікає в економічну сферу як глобальна конкуренція між Китаєм і США зростає. Зокрема, початок війни в Україні та пов'язана з цим енергетична криза має серйозні наслідки для соціальної, економічної та політичної сфер. Ескалація підвищення цін на енергоносії викликає перебої в постачанні ланцюгах і, отже, у виробництві товарів і послуг, підштовхнувши інфляцію до рівня, якого не було в минулому чотири десятиліття.

Це призводить до кризи вартості життя та розпалювання соціальних заворушень У тих країнах, які можуть дозволити собі підтримку за рахунок державної допомоги, військові витрати та приватні інвестиції, дослідження та розробки в нові технології продовжуються, приносячи прогрес у важливих технологіях, таких як квантові обчислення, штучний інтелект (ШІ) і біотехнології. Загалом, здається, що технологія посилює

нерівність, а не їх зниження, а ризики кібербезпеки залишаються постійними.

У цьому бурхливому соціальному, економічному та політичному сценарій «кризи вартості життя» з інфляційним тиском непропорційно вражає тих людей, які можуть що найменше дозволити собі це, вважається найсерйознішим глобальним ризиком у короткостроковий термін.

Пандемія спричинила найбільший спад у світі зусилля зі скорочення бідності з 1990-х років, і було зроблено гірше через війну в Україні (наприклад, ООН, 2022). А Недавнє дослідження Світового банку (2022) показало, що ми навряд чи зустрінемо Сталий розвиток ООН, основна перспективна мета якого подолання крайньої бідності до 2030 року [65]. Враховуючи вищенаведене показники фінансової звітності в багатьох підприємства в Україні та Євросоюзу зазнали негативного тренду, однак перспективний шлях для розвитку і відбудови України це і подальша орієнтація на Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

Стандарти бухгалтерського обліку та стандарти фінансової звітності включають комплекс спеціальних принципів та процедури основ практики бухгалтерського обліку, яких слід дотримуватися при вимірюванні, подання та розкриття інформації для підвищення прозорості та якості фінансових звітів. Враховуючи потреби користувачів на ринках капіталу в точній і прозорій інформації зробити раціональним рішення. Це тому, що невпевненість інвесторів щодо якості фінансових звітів вплине економічного зростання, тому можна порівняти загальноприйняті стандарти бухгалтерського обліку фінансові звіти для зменшення різниці та відмінностей у вимогах до підготовки фінансових звітів і скорочення витрат на їх підготовку, а також з метою досягнення поставлених цілей.

Розділивши його на чотири осі, перша вісь займалася дослідженнями методології та попередніх досліджень, тоді як друга вісь переглядала концепцію міжнародні стандарти фінансової звітності, їх значення та

історичний розвиток міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), а третя вісь була присвячена представленню концепції якості фінансової звітності та її вплив на визначення міжнародної фінансової звітності стандартів щодо вимірювання ефекту між міжнародними стандартами фінансової звітності та якість фінансових звітів, це було предметом четвертої осі висновки та рекомендації, які представляють п'яту вісь стандартів.

Проблема дослідження обертається навколо ролі, яку виконує кожен з міжнародних стандартів фінансової звітності та вимоги до розкриття інформації.

Важливість дослідження впливає з важливості міжнародних фінансових стандартів звітності та їх здатність надавати якісні та порівняльні фінансові звіти між різними компаніями та економічними одиницями та роль, яку вони відіграють у покращенні якості фінансових звітів.

Дослідження в даному розділі випускної роботи спрямоване на досягнення наступного:

1. Концептуальний погляд на роль міжнародних стандартів фінансової звітності в якість фінансових звітів.
2. Вивчення взаємозв'язку між міжнародними стандартами фінансової звітності та якість фінансової звітності.

Дослідження базується на наступній основній гіпотезі:

Ефект від прийняття міжнародних стандартів фінансової звітності відрізняється за якістю фінансової звітності до та після застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) для українських підприємств та банків, зареєстрованих фондовій біржі.

Українські підприємства при формуванні показників фінансової звітності використовують Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, які ґрунтуються на Міжнародних стандартах.

Дослідження мало на меті продемонструвати ефект від застосування міжнародної фінансової звітності, а також Стандарти (МСФЗ) щодо покращення якості фінансової звітності та заклик до застосування компаніями Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) [21].

Питання, які стосуються гармонізації фінансової звітності займалися такі зарубіжні науковці, як: Аль-Арадж, Мухаммад Саєр і Варшван, Абдул Рахман Мухаммад [61], Аль-Салем, Мунадхель Абдул-Джаббар і Омар, Гудес Мухаммад Даллір [62], Аль-Тамімі, Аббас Хамід Ях'я та Нурі, Алі Насер Тхабет [63], Дахіл, А. Ф. та Ібрагім, М. А [64].

Чимало українських науковців писали про використання Міжнародних стандартів при гармонізації обліку на підприємствах з метою виходу на міжнародний ринок, до них належить: Белова І.М., Семенишена Н.В., Мельничук О. [1], Гоголь Т.А. [4], Поддєрьогін А.М. [28], Голов С. [12] та багато інших науковців, що підтверджує актуальність даної випускної роботи.

Про проблеми формування інформації у звітності в умовах воєнного стану говорить О. Куліна [36], яка зазначає, що були прийняті відповідні закони та нормативно-правові акти з метою урегулювання питання підготовки та подання фінансової звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни:

З березня 2022 року Верховна Рада ухвалила новий Закон № 2115-IX «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» [28].

Згідно даного закону:

- 1) суб'єкти господарювання (фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи) подають фінансову звітність, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців

після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи;

2) до суб'єктів господарювання не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання фінансової звітності та/або документів, зазначених вище, у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення [28].

Подібне Рішення № 161 від 13 березня 2022 р. «Щодо розкриття регульованої інформації емітентами цінних паперів» було прийнято Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку [29], відповідно даного нормативу річна регулярна інформація за 2022 – 2023 звітний рік розкривається протягом 90 днів після завершення дії воєнного стану.

Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за МСФЗ складаються на підставі таксономії фінансової звітності за МСФЗ, яка оприлюднена державною мовою на офіційному веб-сайті Міністерства фінансів України, про, що зазначає Сушко Д. [39].

Л. Г. Ловінська, А. В. Озеран, Р. С. Коршикова, в своїх публікаціях зазначають, що воєнний стан для економіки держави і підприємства в бухгалтерському обліку трактується як діяльність за надзвичайних подій. Визнання останніх суттєво впливає на відображення результатів діяльності та фінансового стану у фінансовій звітності, відокремлення коригуючих та некоригуючих подій після звітного періоду, оцінку безперервності діяльності як фундаментального принципу звітування, а також подання та оприлюднення фінансової звітності [33].

При складанні фінансової звітності за 2023 р. та на наступні звітні періоди в ситуації, що постійно розвивається, встановлення коригуючих чи некоригуючих подій включатиме значну кількість суджень, війна в Україні

складається з низки подій, які продовжують розвиватися, саме тому суб'єктам господарювання слід ретельно відстежувати й аналізувати мінливі обставини, а також оцінювати, які з них створюють додаткові докази умов, котрі існували на дату балансу, що потребуватиме коригувань показників фінансової звітності та відповідного опису в примітках до неї, це особливо доцільно стосовно показників, котрі формуються на підставі облікових оцінок та яким притаманні невизначеність оцінювання, на які можуть негативно вплинути воєнні дії.

Варто також зауважити, що підприємства, котрі застосовують НП(С)БО 25 “Спрощена фінансова звітність” [19], мають подавати опис та приблизну оцінку наслідків воєнних дій як додаткове розкриття інформації в довільній формі, це повністю узгоджується з вимогою ст. 3 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [26], де зазначено: “метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства”.

Безперервність діяльності суб'єкта господарювання є ключовим припущенням сучасної теорії та практики бухгалтерського обліку в усьому світі, це не просто бухгалтерський методологічний принцип, а ідея, що визначає сприйняття діяльності компанії в сучасній економіці як спрямованої на продовження та розвиток, а не заздалегідь обмеженої певними часовими рамками, думка про дотримання безперервності діяльності є основою аудиторського підтвердження бухгалтерської звітності, також припущення про безперервність діяльності винесено з тексту міжнародних стандартів до Концептуальної основи фінансової звітності, оскільки застосовується до процесу складання такої звітності загалом, у цьому документі зазначено: фінансова звітність здебільшого

складається виходячи з того, що компанія не припинить свою діяльність у найближчому передбачуваному майбутньому.

Під поняттям “передбачуване майбутнє”, як правило, розуміється наступний фінансовий рік, хоча в різних юрисдикціях або обліковій політиці компанії (групи) можуть бути додаткові обмеження на тривалість прогнозу, тому користувачі очікують, що компанія не має ні намірів, ні необхідності припинення або суттєвого скорочення господарських операцій, формулюючи підходи до оцінки майнового потенціалу підприємств, це припущення зумовлює ідею обчислення фінансових результатів їхньої діяльності, крім того, застосування такого припущення під час підготовки фінансової звітності означає, що активи та зобов’язання визнаються й оцінюються, виходячи з того, що підприємство зможе реалізувати активи і виконувати свої зобов’язання у процесі звичайної діяльності, водночас керівництво компанії фактично відступає від принципу безперервності діяльності лише в разі добровільної чи примусової ліквідації компанії або коли в неї відсутня інша альтернатива, якщо такі наміри чи необхідність існують, можливо, фінансова звітність має бути складена на іншій основі з розкриттям цього факту у звітності.

1.1. Моніторинг нормативної бази та спеціальної літератури з питань формування фінансової звітності підприємства

Наступним етапом дослідження є вивчення нормативно-правової бази з питань формування і подання фінансової звітності підприємствами.

Детальний огляд нормативної бази наведено в дод.Б1, вибірка складає основних 20 джерел, головними з яких в умовах воєнного стану є: Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.2022р. №2435-IX, який набув чинності 10

серпня 2022 року [16], Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022р. №2115-IX (зі змінами, в редакції чинній на 01.01.2023р.) [28].

Нормативні документи, які регулюють питання формування фінансової звітності на підприємстві це: Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73[18], а також Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансова звітність суб'єкта молодого підприємництва»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39[27], та нормативнов, який особливо актуальний в умовах воєнного стаце це Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України № 137 від 28.05.99 р. [18].

З початком війни у 2014 році на практиці з'явилося масу проблем, які стосуються бухгалтерського обліку, до них можна віднести оцінку майна, інвентаризацію, в тому числі майна, яке знаходилося і знаходиться на звільнених або окупованих територіях, також документальне оформлення списання втраченого, пошкодженого, розбомленого майна і визначення витрат від таких подій, а також організація обліку на таких територіях.

Надзвичайні ситуації та їх визнання в обліку досліджували Д. О. Грицишен та К. Ю. Поляк, які були початківцями у розв'язанні задач обліку в наслідок форсмажорних обставин, а також започаткували методику обліку надзвичайних подій [3,32].

Методологічні підходи до облікового відображення операцій з майном на окупованих територіях, а також доведення обов'язковості проведення інвентаризації, а також ідентифікації пошкоджень активів підприємств, а також, як наслідок оцінка і відображенні в обліку надзвичайних ситуацій,

негативного гудвілу, доведення підприємством втрачання майна започаткував Грицишенко Д.О. [3]. Науковець запропонував такі витрати відображати на рахунку 97 «Інші витрати», а також запропонував введення нових субрахунків, а також запропоновано методика відображення в системі рахунків попередження та ліквідації надзвичайної ситуації.

Науковці пропонують різнобічну методика відповідно до різних умов: продаж майна через зовнішньоекономічну діяльність, консервація активів, перевезення з тимчасово окупованих територій, або близьких до лінії фронту. Заслугує особливої уваги пропозиція щодо відображення у звітності сталого розвитку інформації про наслідки надзвичайних ситуацій, які є характерними для України.

Детальну оцінку спеціальних джерел наведено в дод. Б2 в розрізі 32 джерел, дослідження свідчать, що методологія, методика та організація бухгалтерського обліку наслідків бойових дій та окупації регіонів України давно знаходиться в полі.

Дослідники довели, що інформація потрібна сьогодні для управління, може бути представлена для різних типів надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану. Враховуючи дослідження в дод Б2 та дод. Б1 нами здійснено дослідження таких питань:

1) Чи може сучасна система бухгалтерського обліку дотримуватися принципу достовірності відображення даних у фінансовій звітності в умовах війни, враховуючи принципи міжнародних стандартів;

2) Чи забезпечує методологія бухгалтерського обліку інституційні сектори економіки необхідною інформацією, яку потребують сучасні користувачі;

3) Чи є актуальними продовження реформ у сфері бухгалтерського обліку в умовах війни.

Дослідження Озеран Р., Ловінської Л., Коршикова Р. присвячені оцінці діяльності українських підприємств в умовах війни, а також науковцями встановлено такі негативні наслідки:

- консервація виробничих підприємств, які постраждали від агресора, або їх повна ліквідація і фізичне знищення;
- Втрата запасів і пошкодження інших активів підприємств;
- Порушення логістичних шляхів;
- Значні коливання цін на товари, роботи і послуги, збільшення валютного курсу;
- Зменшення обсягів реалізації і збільшення тренду по збитках від бізнесу в постраждалих областях [33].

Дані бухгалтерського обліку та показники фінансової звітності мають містити відповідне відображення наслідків цих фактів та подій, що впливатиме як на визнання й оцінку елементів фінансової звітності, так і на розкриття інформації щодо:

- класифікації елементів Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід);
- знецінення та вибуття активів і їх можливого відшкодування;
- погашення поточних зобов'язань;
- потенційного зниження виручки внаслідок падіння попиту на продукцію або послуги;
- залежності від впливу коливань обмінних курсів валют;
- потенційного зниження ліквідності й дефіциту оборотного капіталу;
- резервів та забезпечень (у т. ч. за виплатами персоналу);
- управління фінансовими ризиками;
- консолідації фінансової звітності та методу участі в капіталі внаслідок втрати контролю, спільного контролю або можливості здійснювати значний вплив на об'єкт інвестування;
- відстрочених податкових активів та зобов'язань тощо.

Для підприємств, котрі мали договірні відносини із суб'єктами, щодо яких застосовані національні та міжнародні санкції внаслідок воєнної агресії російської федерації, можливе виникнення економічних та фінансових наслідків, зокрема:

- непогашення дебіторської заборгованості підсанкційними клієнтами, що підвищує їхній кредитний ризик та збільшує суму резерву сумнівних боргів (резерву очікуваних кредитних ризиків) щодо неї;
- непогашення кредиторської заборгованості перед підсанкційними контрагентами, що збільшить доходи вітчизняного суб'єкта господарювання;
- визнання додаткових активів, котрі підлягають обов'язковій націоналізації згідно з чинним законодавством.

Очевидно, наведені чинники та обставини впливатимуть на показники фінансової звітності, які повинні формуватися за методологією міжнародних та національних стандартів.

Для ситуації, що склалася в контексті коригування показників фінансової звітності складеної на 31 грудня 2021 р., виконання вимог НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [10] та МСБО 10 «Події після звітного періоду» [11] набуває особливого значення.

Вторгнення військ російської федерації на територію України відбулося 24 лютого 2022 р., тому для фінансової звітності на 31 грудня 2021 р. ця подія трактуватись як некоригуюча, оскільки вона не свідчить про існування

подій чи умов на дату балансу, саме тому оцінка активів та зобов'язань не буде скоригована з огляду на потенційний вплив нових умов на них. Проте, якщо фінансова звітність суб'єкта господарювання не була оприлюднена до 24 лютого 2022 р. і наслідки воєнних дій щодо його діяльності станом на дату її підписання є суттєвими, про це слід зазначити

окремо в примітках до фінансової звітності, у разі оприлюднення річної фінансової звітності до вказаної дати жодного впливу на її показники оголошення воєнного стану не матиме.

Якщо підприємство працює за національними стандартами, опис ситуації з приблизною оцінкою фактичних втрат доходів, додаткових витрат та можливих майбутніх втрат, а також наслідків переоцінки, зменшення корисності й списання активів і зобов'язань та інших сприятливих і несприятливих подій та фактів, слід навести у пояснювальній записці до річної фінансової звітності, при цьому для формування доречної для користувачів інформації можна скористатися переліком показників, котрі містяться в Додатку до річної фінансової звітності (форма № 6), передбаченому НП(С)БО 29 “Фінансова звітність за сегментами” [12].

У ньому в частині першій “Показники пріоритетних звітних сегментів” наведено основні показники, які можуть бути корисними для узагальнення інформації стосовно ліквідованих або призупинених операцій чи компонентів діяльності, саме тому, залежно від впливу воєнних дій на бізнес, котрий буде залежати від конкретних обставин, суб'єкти господарювання мають розкрити у примітках до фінансової звітності інформацію щодо потенційного впливу збройної агресії росії на подальші звітні періоди [33].

Припущення про безперервність діяльності винесено з тексту міжнародних стандартів до Концептуальної основи фінансової звітності, оскільки застосовується до процесу складання такої звітності загалом, у цьому документі зазначено: фінансова звітність здебільшого складається виходячи з того, що компанія не припинятиме свою діяльність у найближчому передбачуваному майбутньому.

Під поняттям “передбачуване майбутнє”, як правило, розуміється наступний фінансовий рік, хоча в різних юрисдикціях або обліковій політиці компанії (групи) можуть бути додаткові обмеження на тривалість

прогнозу, отже, користувачі очікують, що компанія не має ні намірів, ні необхідності припинення або суттєвого скорочення господарських операцій, формулюючи підходи до оцінки майнового потенціалу підприємств, це припущення зумовлює ідею обчислення фінансових результатів їхньої діяльності.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження в першому розділі випускної кваліфікаційної роботи зроблено висновки:

- 1) світова пандемія спричинила найбільший спад у світі за останні 70 років, за даними експертів відновлення економіки за даними Світового банку з метою подолання крайньої бідності вимірюється до 2030 року;
- 2) науковці відмічають, що світова криза і війна негативно вплинула на всі сфери життя людей, що потребує відповідного перегляду МСФЗ;
- 3) основна проблема, яка стосується фінансової звітності стосується визнання міжнародних стандартів в сучасних умовах щодо надання якісної інформації для користувачів звітності;
- 4) з початком війни у 2022 р. законодавець прийняв ряд нормативів, які стосуються захисту інтересів суб'єктів подання фінансової звітності, а також інших документів в умовах воєнного стану, а також прийнято

Рішення Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

- 5) науковці здійснили цілий ряд досліджень стосовно обліку надзвичайних ситуацій пов'язаних з руйнуванням, консервацією майна, їх оцінкою та відображенням в системі рахунків та звітності в умовах війни.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ОСНОВНИХ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Формування інформації про господарські засоби та джерела їх утворення у Звіті суб'єкта малого підприємництва ТЗОВ «УкрАльфаРесурс»

Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва ТОВ «УкрАльфаРесурс» є основним джерелом інформації для прийняття рішень внутрішніми і зовнішніми користувачами, тому правильність формування її показників визначає правильність рішень. Згідно Положення „Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики ТОВ «УкрАльфаРесурс» від 04.01.2008 р. №1 (дод.Б3) на

виконання вимоги Закону України „Про бухгалтерський облік і фінансову рапорт в Україні” від 16.07.1999 №996 – XIV [26] виконуються нижчезазані заходи по організації бухгалтерського обліку та складанні звітності.

Ведення бухгалтерського обліку в ТОВ «УкрАльфаРесурс» доручено бухгалтерській службі на чолі з головним бухгалтером. Головному бухгалтеру надано підпис облікових реєстрів, первинних документів, форм реєстратури та визначення працівників на підпис бухгалтерських документів згідно Переліку. Головний бухгалтер розробляє робочий план рахунків (дод.Б4). При необхідності дозволяється вводити нові субрахунки для зручності роботи бухгалтерії.

На підприємстві проводиться процес повної автоматизації ведення бухгалтерського обліку, облік атоматизовано програмою 1С:Підприємство, що значно спрощує роботу бухгалтерії. Організаційна структура досліджуваного підприємства наведена в дод. В3.

В дод. В4 наведено оцінку показників активів та джерел їх формування за 2019-2022 рр., по ТзОВ «УкрАльфаРесурс».

Оборотні активи ТзОВ «УкрАльфаРесурс» проягом 2019 р. склали 4700 тис.грн., у 2020 р. зменшились до показника 31900 тис.грн., у 2021 р. збільшились до 43400 тис.грн., та у 2022 р. склали 31220 тис.грн., тобто спостерігається тренд до зменшення даного показника.

Валюта балансу у 2019 р. склала 10080 тис.грн., у 2020 р. збільшилась до 73800 тис.грн., у 2021 р. збільшилась до 75300 тис.грн., та у 2022 р. зменшилась до 62220 тис.грн., це сталося через зменшення перевезень вантажів і пасажирів через світову пандемію, схематично тренд надано на рис.2.1.

Рис.2.1. Оцінка необоротних активів в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Зареєстрований капітал протягом 2019-2022 рр. не змінювався і склав 3860 тис.грн.

Детально вивчення показників фінансової звітності буде розглянуто в третьому розділі випускної кваліфікаційної роботи.

Звіт малого підприємства складається з однієї форми, яка поділена на дві частини, в першій аналізуються активи та пасиви підприємства, а в другій частині доходи і витрати ТзОВ «УкрАльфаРесурс», методику складання даного звіту регулює НП(С)БО 25 [27], саме нам і потрібно дослідити дану форму і визначити чи відповідає вона вимога даного нормативу.

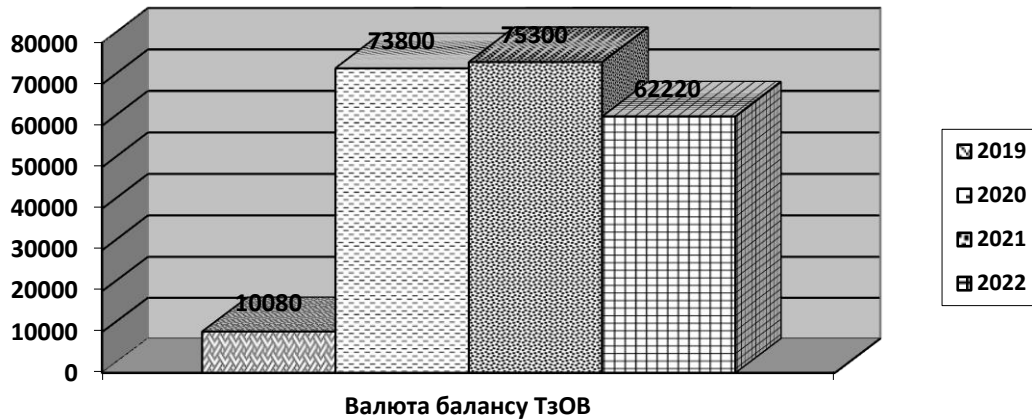

Рис.2.2. Оцінка валюти балансу в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Даний стандарт розроблено відповідно до міжнародних вимог, однак існували певні питання, які потрібно вирішити. Першою проблемою є неясний тренд в дохідній частині, рекомендуємо звернутися за консультацією до експертів аудиторських фірм.

Форма №1 «Звіт суб'єкта малого підприємництва» складається з двох частин, в даному питанні розглянемо 1 частину звіту, а саме «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «УкрАльфаРесурс» згідно дод. А1 та А6 має бути складена на підставі даних річної інвентаризації. Це вимога чинного законодавства (ст. 10 Закону про бухгалтерський облік та п. 12 Порядку №419). Така оперативна рапорт складається за підсумками року, на останній день календарного року - 31.12.2022 р. - усі показники (як активи, так і зобов'язання) мають бути підтверджені річною інвентаризацією.

Крім того від 11 квітня 2013 р. прийнято наказ про затвердження Методичних рекомендацій, щодо порівнянності показників оперативної звітності № 476 [33]. Основні вимоги щодо порівнянності показників Балансу згруповано в дод. Ж1.

Умови визнання активу в ТОВ «УкрАльфаРесурс» схематично відображено на рис.2.4. Згідно з п. 7 розділу II НП(С)БО 1 у балансі підприємства та з урахуванням самої його форми відповідно до загальної балансової формули відображаються: $\text{Активи} = \text{Капітал} + \text{Зобов'язання}$.

На сьогодні немає окремого НП(С)БО, що регулювало би порядок складання балансу та зміст його окремих статей для ТОВ «УкрАльфаРесурс». НП(С)БО 1, по суті, регулює лише загальні положення щодо змісту балансу та визначає його форму. Тому, під час складання оперативної звітності, в тому числі його першої частини балансу необхідно використовувати: “Методичні рекомендації щодо заповнення форм оперативної звітності” затверджені Наказом Мінфіну від 28.03.2013р. № 433. Не всі рядки форми є обов’язковими. Сама форма стала меншою. Коди рядків – чотиризначні.

Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, як і є на досліджуваному підприємстві ТОВ «УкрАльфаРесурс».

Загальна схема формування балансу наведена в дод. В9. Перевірка правильності формування статей активу за 2022 р. не виявила відхилень, результати дослідження наступні: Розділ перший балансу необоротні активи відображається в розрізі нематеріальних активів, які відображаються за первісною вартістю та накопиченою амортизацією (коди рядків 1000,1001 та 1002) – на даному підприємстві таких активів не має. Незавершені капітальні інвестиції наводяться за кодом 1005, також їх немає на підприємстві. Основні засоби відображаються за залишковою вартістю враховуючи первісну вартість (рядок 1011 – рядок 1012 у вигляді зносу), сума по даному рядку склала 31000 тис.грн. Довгострокові біологічні активи відображаються за кодом рядка 1020, а фінансові інвестиції 1030 – таких на ТзОВ немає. Усього за розділом необоротні активи відображено в рядку 1093 в сумі 31000 грн.

Оборотні активи ТзОВ «УкрАльфаРесурс» у балансі відображаються в такій послідовності: запаси в сумі 13200 тис.грн. відображено за кодом рядка 1100 в тому числі готова продукція 1103. Біологічні активи відображають по коду 1110, їх також на ТзОВ немає.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги відображається по коду 1125 її сума 12500 тис.грн.; за розрахунками з бюджетом за кодом рядка 1135 відображено в сумі 3700 грн., у тому числі з податку на прибуток за кодом 1136, інша поточна дебіторська заборгованість відображається за кодом 1155.

В оборотних активах також відображають поточні фінансові інвестиції за кодом 1160, гроші та їх еквіваленти по коду 1165 відображено в сумі 1820 тис.грн.: витрати майбутніх періодів відображається за кодом 1170,

та інші оборотні активи по коду 1190. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття відображаються в коді рядка 1200.

Всього оборотних активів у 2022 році у звітності відображено на суму 31220 тис.грн., а баланс у рядку 1300 відображено в сумі 62220 тис.грн.

Наступним етапом дослідження є вивчення формування інформації про джерела утворення активів, тобто пасиви ТзОВ. За даними дод. А1 визначено, що власний капітал підприємства сформовано з зареєстрованого капіталу по коду рядка 1400 в сумі 3860 тис.грн., мдодатковий капітал відображають за кодом 1410, резервний капітал по коду 1420, нерозподілений прибуток (непокритий збиток) у рядку за кодом 1420 в сумі -21120 тис.грн. підсумок розділу відображають за кодом 1425.

Наступний розділ стосується довгостроковим зобов'язанням, які узагальнено за кодом 1595, таких на підприємстві 3000 тис.грн. Третій розділ поточні зобов'язання відображено в розрізі короткострокових кредитів банку за кодом 1600 в сумі 18601 тис.грн., поточна кредиторська заборгованість за кодом 1610.

Інші поточні зобов'язання в сумі 1690 відображено за кодом рядка 310. IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття відображені за кодом рядка 1700.

Проблеми адаптації оперативної реєстратури до МСФЗ на рівні ТОВ «УкрАльфаРесурс» можна вирішити шляхом залучення спеціалізованих аудиторських чи консалтингових фірм; працевлаштування персоналу з відповідними знаннями, кваліфікацією чи сертифікатами; проведення додаткового навчання для вже працюючих спеціалістів підприємства.

При переході на міжнародні стандарти суттєву увагу слід звернути на можливі фінансові витрати підприємства та шляхи їх мінімізації. Так, середня вартість переходу на МСФЗ за допомогою найвідоміших аудиторських чи консалтингових фірм (PWC, Ernst&Young, Deloitte і KPMG) становитиме орієнтовно 10-15 тис. дол. США, в той час як вартість

послуг компаній нижчого ешелону (Baker Tilly Grant, Thornton, BDO) складатиме 4-9 тис. дол. США. Утримання сертифікованого працівника з трьохрічним досвідом роботи обійдеться підприємству 1-2 тис. дол. США на місяць, а навчання власного бухгалтера складатиме приблизно 1 тис. дол. США [26].

Крім кадрової проблеми, пов'язаної з підготовкою і навчанням спеціалістів, при переході на МСФЗ суттєву увагу варто приділити також мовному бар'єру. Оскільки офіційна мова МСФЗ – англійська, то це значно ускладнює роботу з нововведеннями в стандартах і своєчасністю їх застосування. Суттєвих труднощів при складанні регістратури за міжнародними стандартами можуть також зазнати ті підприємства, які автоматизували процес ведення обліку та складання регістратури, оскільки форми і структура фінансових рапортів можуть не співпадати.

Можна зробити висновок, що частина 1 Звіту МН№1 Баланс за 2022 р. сформована відповідно до НП(С)БО 1 за результатами їх порівняння із метод рекомендаціями № 476.

Розгонимо типові помилки, які можуть зустрічатися при складанні ф№1.

Частою помилкою є відображення у складі оборотних активів дебіторської заборгованості, погашення якої не очікується протягом року з дати балансу. Така заборгованість вважається довгостроковою, її, з урахуванням результатів річної інвентаризації, потрібно вилучати з оборотних активів та відображати у складі необоротних (рядок 1040 балансу) й обліковувати на рахунку синтетичного обліку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи». Аналогічне стосується і коштів, обмежених у використанні протягом року (наприклад, депозит строком понад один рік з дати балансу) — для відображення інформації про такі кошти використовується стаття балансу «Інші необоротні активи» (рядок 1090).

Типовою помилкою є відображення у складі довгострокових зобов'язань заборгованості, яку підприємство не погасило у строк та з моменту встановленого строку погашення якої минув рік. Така заборгованість, як правило, є поточною, але простроченою. Відповідно, у складі поточних зобов'язань слід відображати частину довгострокового кредиту банку, інших аналогічних довгострокових зобов'язань, яку належить погасити протягом року від дати балансу.

Найчастіше на практиці підприємства згортають розрахунки з дебіторами та кредиторами. Іноді з економічної точки зору це допустимо, особливо якщо йдеться про однорідні зустрічні вимоги (коли один і той самий контрагент є одночасно і дебітором, і кредитором, і відповідні зобов'язання є однорідними, наприклад грошовими), водночас у більшості випадків дебіторська та кредиторська заборгованість є різною за строками погашення та неоднорідною, а тому їх потрібно показувати у балансі розгорнуто.

2.2. Узагальнення даних про доходи та витрати у фінансовій звітності ТОВ «УкрАльфаРесурс»

Доходи і витрати визначають згідно з П(С)БО та відображають у Звіті суб'єкта малого підприємництва у другій частині у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження та сплати грошей.

З метою перевірки правильності заповнення Звіту у випускній кваліфікаційній роботі користувалися Методичними рекомендаціями №433 та Методичними рекомендаціями №476.

Згідно з п. 7 П(С)БО 16 «Витрати», витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного

періоду, відображають у складі витрат того рапортного періоду, в якому вони були здійснені. У ТзОВ «УкрАльфаРесурс» основними витратами є: собівартість реалізованої продукції на суму 32046,6 тис.грн., код рядка 2050. Інші операційні витрати, які відображені за кодом рядка (2180) на суму 2811,3 тис.грн., а також витрати на збут 1484 тис.грн., відображені за кодом статті 2150 та інші операційні витрати, які відображені за статтею (2180) на суму 32933,5 тис.грн.

Інші витрати ТОВ знаходять відображення за статтею 2270 форми №1М на суму 2763,3 тис.грн.

Дохід, згідно з п. 5 П(С)БО 15 «Доходи», визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Критерії визнання окремих видів доходів наведено у п. 6 - 20 П(С)БО 15 «Доходи» [21], також чистий прибуток /непокритий збиток підприємства фіксується за кодом рядка 2350, сума непокритого збитку у 2022 році склала 211200 тис.грн., що є негативно для підприємства.

Протягом досліджуваного періоду підприємство працювало збитково, динаміка непокритого збитку наведена на рис.2.1.

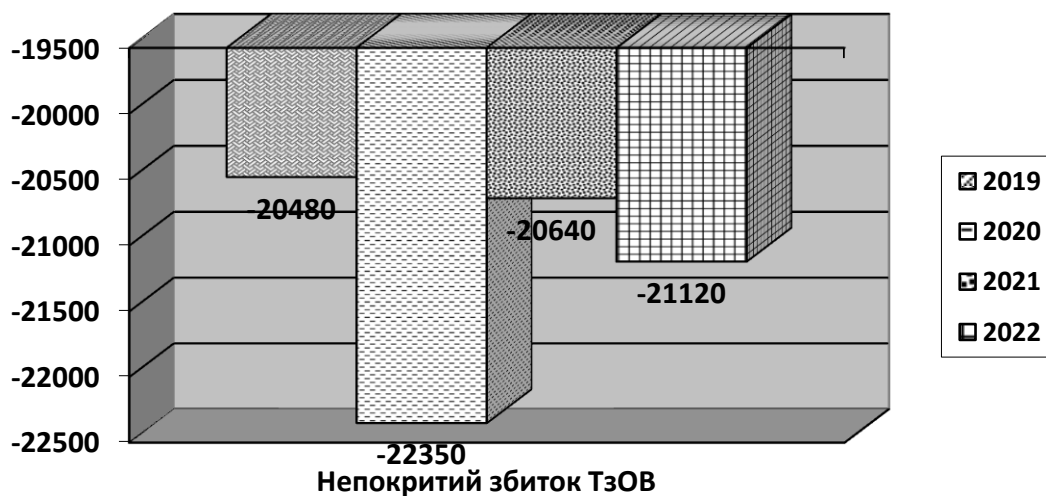

Рис.2.1. Оцінка непокритого збитку ТзОВ «УкрАльфаРесурс»

за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Дослідження показало, що у 2019 р. збиток склав 20480 тис.грн., у 2020 р. - 22350 тис.грн, у 2021 р. – 20640 тис.гр., та у 2022 р. – 21120 тис.грн.

Найбільшу питому вагу у складі активів ТзОв займають необоротні активи, які у 2019 р. оцінено в 5380 тис.грн., у 2020 р. у 41900 тис.грн., у 2021 р. зменшились до 31900 тис.грн., та у 2022 р. до 31000 тис.грн. Динаміка даного показника наведена на рис.2.2.

Доходи класифікуються у бухгалтерському обліку за такими групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи.

За результатами дослідження фінансової звітності в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» відхилень не виявлено, також типова кореспонденція рахунків яка використовуються на підприємстві узагальнена в дод.В10. В кореспонденції рахунків також відхилень не виявлено.

За дослідженнями науковців встановлено, що найтипівішими помилками у звіті підприємства є:

- 1) неправильне оформлення первинних документів;
- 2) відсутність певних видів документів;
- 3) невідповідність форм звітності діючому законодавству;
- 4) порушення термінів подання фінансової звітності;
- 5) перекручення даних обліку та звітності.

З метою удосконалення правильності складання і подання фінансової звітності рекомендуємо впровадження на ТзОВ «УкрАльфаРесурс» таких заходів:

- 1) здійснювати контроль за своєчасністю та правильністю оформлення документів і реєстрів з обліку;
- 2) покласти на головного бухгалтера відповідальність за підготовку первинної документації;

3) суб'єкти малого підприємництва, яким відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлена скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати (крім тих, які зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) складають фінансову звітність за формами, затвердженими П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»;

4) Дотримуватися термінів подання річної звітності для суб'єктів малого підприємництва встановлені Порядком подання фінансової звітності, затвердженим Постановою КМУ від 28.02.2000 р. № 419, відповідно до якого вона подається: в органи статистики - не пізніше 28 лютого наступного за звітним року, а у фіскальні органи - у строки, передбачені для подання декларації з податку на прибуток;

5) При складанні фінансової звітності необхідно керуватися роз'ясненнями і рекомендаціями від Міністерства фінансів України, яке регулює питання бухгалтерського обліку, зокрема: Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності від 28.03.2013 р. № 433 та Методичними рекомендаціями з перевірки порівнянності показників фінансової звітності від 11.04.2013 р. № 476 [24].

2.3. Автоматизація формування звітності на ТзОВ «УкрАльфаРесурс»

У сучасній інформаційній економіці підприємства малого та середнього бізнесу залежать від інформаційних технологій не менше, ніж великі компанії і корпорації, саме тому в сучасних умовах господарювання важливим фактором підвищення ефективності господарської діяльності таких підприємств є підвищення рівня їх управління.

Вдосконалення форм управління на малих підприємствах можливе за допомогою застосування сучасних інформаційних технологій, які допомагають найбільш ефективно аналізувати, прогнозувати та реалізовувати управлінські рішення, так до найбільш важливих питань, які доводиться вирішувати підприємствам малого бізнесу, відносяться задачі організації та забезпечення обліку, подання звітності в умовах цифрової економіки.

Особливості впровадження інформаційних технологій визначаються потребами підприємства та користувачів, а також наявністю технічних засобів, за даними Міжнародної федерації з обробки інформації, різні країни знаходяться на різних стадіях розвитку використання інформаційних технологій: автоматизації, інформатизації та комунікації.

Шило Л. А. та Пікуліна О. виділяють відповідні етапи застосування інформаційних технологій у бухгалтерському обліку:

- етап автоматизації характеризується використанням електронномеханічних перфораційних машин, організацією машинолічильних стацій на великих підприємствах, де основну роль грала комплексна механізована обробка облікових записів таблично-перфокарткової системи обліку на базі типових програм;

- етап інформатизації характеризується появою ЕОМ, що пристосовані для вирішення завдань у сфері економіки;
- етап комунікації характеризується створенням інтегрованих програмних засобів, які поєднують кілька предметних областей автоматизації, що дозволило перейти від паперових технологій обліку до електронного обліку [31].

Доцільно зазначити, що система бухгалтерського обліку також є інформаційною системою, оскільки:

- предметом і продуктом її роботи є інформація;
- на вході і на виході із системи є інформація заздалегідь визначеного формату; - для неї характерні чітко спрямовані інформаційні потоки.

Властивостями сучасних облікових інформаційних технологій є:

- активізація й ефективне використання інформаційних ресурсів суспільства; - реалізація найважливіших інтелектуальних функцій процесів управління і бухгалтерського обліку;
- оптимізація та автоматизація інформаційних процесів в масштабах держави, підприємства, системи бухгалтерського обліку;
- забезпечення інформаційної взаємодії людей, що сприяє розповсюдженню інформації в т.ч. бухгалтерського обліку; - ключова роль в процесах отримання, накопичення та розповсюдження нових знань; - реалізація методів інформаційного моделювання глобальних процесів.

Проведений аналіз програмного забезпечення для малого та середнього бізнесу українського виробництва дозволив об'єднати існуючі програмні продукти у три групи:

1) традиційні бухгалтерські програми, які містять повний функціонал для автоматизації бухгалтерського обліку («Дебет-Плюс», «ISPro», «Акцент», «ХЕП-БУХ», «MASTER: Бухгалтерія»), наведені програми добре локалізовані під окремі види діяльності та напрями роботи підприємства,

досить добре розвиваються локальні конфігурації: торгівля, сільськогосподарське виробництво, бюджет.

2) нові бухгалтерські програми, які з'явилися на початку 2017 року і мають деякі переваги, а саме зрозумілий інтерфейс і можливість роботи на будь-якій операційній системі сучасного пристрою («Облік SaaS», «jSolutions», «BOOKKEEPER»), перевагою цього програмного забезпечення є технологічність і мобільність, чудова здатність до інтеграції із суміжними пристроями і системами.

3) програми-сервіси для малого бізнесу та фізичних осіб-підприємців («Деловод», «Webzvit», «Taxer»), основною технологією їх розповсюдження є модель SaaS, вони призначені для ведення простого обліку для потреб малого бізнесу.

В цілому, ці програмні продукти спрямовані на забезпечення обліку та звітності. Основні їх переваги – простота, мобільність, вчасне оновлення та підтримка, таож, з метою створення комфортних умов для платників податків Державною податковою службою (ДПС) впроваджено нові електронні сервіси. При обранні бухгалтерської інформаційної системи необхідно враховувати, що для малого бізнесу інформаційні технології повинні відповідати такими характеристикам: мінімальна вартість обладнання та програмного забезпечення, максимальна простота використання, гнучкість та розширюваність, захист і безпека даних, сумісність нової технології з уже наявним обладнанням і програмним забезпеченням.

Для кожного підприємства під час вибору програмного забезпечення необхідно враховувати специфіку його діяльності та визначити конкретні цілі та завдання, вирішення яких необхідно здійснювати за допомогою комп'ютерних інформаційних технологій.

Сьогодні розвиток ринку облікового програмного забезпечення в сфері малого та середнього бізнесу спрямований на інтеграцію сервісів з

ведення обліку із сервісами подання електронної звітності, в нових програмах функції електронного звітування присутні у функціоналі, що звужує ринок програм, які мають у своєму функціоналі тільки подання звітності. Інша тенденція - подальший розвиток «хмарних» технологій, який дає можливість розвиватися ринку програмного забезпечення не як ринку продуктів, а як ринку послуг, вже існують сервіси із забезпечення можливості використання програмного забезпечення у вигляді сервісу або оренди.

Робота відбувається через підключення до спеціальних сервісів на віддалених серверах, слабким місцем цієї технології є проблема захисту та збереження облікових даних, іншою тенденцією є розширення надання безкоштовних послуг через сервіси відкритих даних, розвиток сервісів Державної податкової служби України звужує поле використання платних програм електронної звітності та розвиває можливість відкритої взаємодії з державними органами в режимі online.

Переваги та недоліки застосування різних інформаційних систем для автоматизації обліку та управління на підприємствах України наведено в табл..2.1.

Таблиця 2.1

Переваги/недоліки програмних продуктів для автоматизації обліку на малих підприємствах

ІС/ переваги, недоліки	Зарубіжні ІС (SAP, Oracle)	Вітчизняні ІС («MASTER», «BookKeeper SaaS»)
1	2	3

ПЕРЕВАГИ	<ul style="list-style-type: none"> - значний світовий досвід розробки та використання; - використання найсучасніших технологій; - світові лідери ERP-систем, відомі у кожній країні; - велика потужність програмного забезпечення; - найкращий варіант для транснаціональних компаній. 	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка та документація українською мовою; - досить проста експлуатація та інтеграція; - врахування специфіки обліку на вітчизняних підприємствах; - порівняно невелика вартість; - підтримка вітчизняних розробників програмного забезпечення.
-----------------	---	---

Продовження табл.2.1

НЕДОЛІКИ	<ul style="list-style-type: none"> - висока вартість програмного забезпечення; - досить значна складність експлуатації; - відсутність офіційної підтримки українською мовою. 	<ul style="list-style-type: none"> - менша потужність програмного забезпечення; - відсутність найновіших технологій та великого досвіду розробки; - не надто широке використання (на поточний час); - проблематичне застосування у транс національних компаніях.
-----------------	---	--

Він забезпечує малим і середнім підприємствам можливість прямої взаємодії з державними органами та спрощення ведення бізнесу, але найважливішим критерієм при виборі програмного забезпечення для підприємств малого бізнесу залишається співвідношення його ціни та можливості своєчасного і повного задоволення вимог законодавства щодо ведення обліку та складання звітності.

Рекомендуємо досліджуваному підприємстві на якому застосовують ще 1С.Підприємство, замінити програмою «BookKeeper SaaS», в даній програмі більше переваг чим недоліків, що видно з табл..2.1

Висновки до розділу 2

Проведене дослідження щодо узагальнення даних у звітності ТзОВ «УкрАльфаРесурс» дало можливість зробити висновки:

- 1) підприємство формує звітність відповідно до вимог законодавства, нормативних актів та інструкцій, використовує рахунки рекомендовані міністерством фінансів України;
- 2) на досліджуваному підприємстві спостерігається кризовий фінансовий стан, підприємство через пандемію у 2000-2021 рр., зазнало значних збитків, оскільки левову частку прибутку отримувало через перевезення вантажів та пасажирів;
- 3) облік на підприємстві автоматизовано програмою 1С: Підприємство, яке рекомендуємо після проведеного дослідження програмних продуктів для автоматизації обліку замінити на програму «BookKeeper SaaS», яка має численні переваги, що доведено у пит.2.3;
- 4) встановлено, що на підприємстві присутня значна сума дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги, яку можна визнати довгостроковою через значні терміни її існування;
- 5) рекомендуємо досліджуваному підприємству працювати над планом виходу з кризового стану.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ЇЇ СКЛАДАННЯ

3.1. Експрес аналіз показників фінансової звітності ТзОВ «УкрАльфаРесурс»

Метою аналізу звітності ТзОВ «УкрАльфаРесурс» є оцінка фінансово стану та сукупного доходу, вивчення динаміки основних фінансових показників до яких належить рентабельність, ліквідність та платоспроможність об'єкту, що аналізується, також економічний аналіз являє собою процес побудований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності, таким чином, головною метою економічного аналізу є зниження неминучої невідомості, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

Інформаційна база аналізу досліджуваного підприємства наведена в дод.Г1, містить дані форми №1М та статистичної звітності.

Завдання аналізу зводяться до наступного:

- оцінка майнового стану підприємства;
- дослідження ступеня підприємницького ризику;
- вивчення достатності капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій;
- оцінка потреби в додаткових джерелах фінансування;
- аналіз здатності до нарощування капіталу;
- вивчення раціональності залучення займаних коштів;
- дослідження обґрунтованості політики розподілу і використання прибутку.

Основними методами аналізу звітності ТзОВ «УкрАльфаРесурс» є наступні: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз;

розрахунок фінансових коефіцієнтів на підставі інформаційної бази дослідження.

Оцінка фінансової звітності відповідно до послідовності формування інформації та визначення показників наведена в дод.Г2

Оцінка фінансового стану діяльності ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. наведена в дод.В4, результати дослідження наступні:

Оцінка залишкової вартості основних засобів у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилась на 36520 тис.грн., у 2021 р. відносно 2020 р. зменшилась на 1000 тис.грн., у 2022 р. відносно 2021 р. зменшилась на 900 тис.грн., що свідчить про прогіршення матеріально-технічної бази досліджуваного підприємства, найбільшу питому вагу в якому належить транспортним засобам.

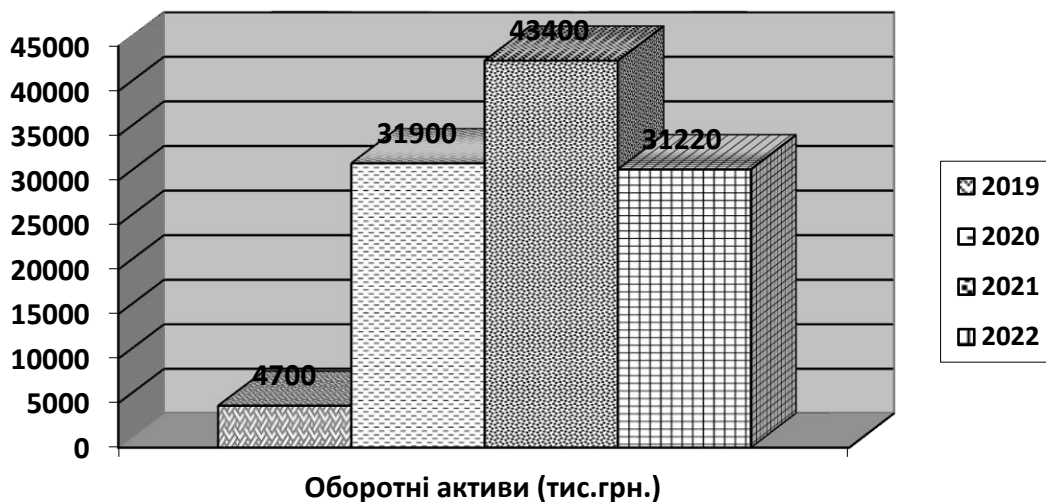
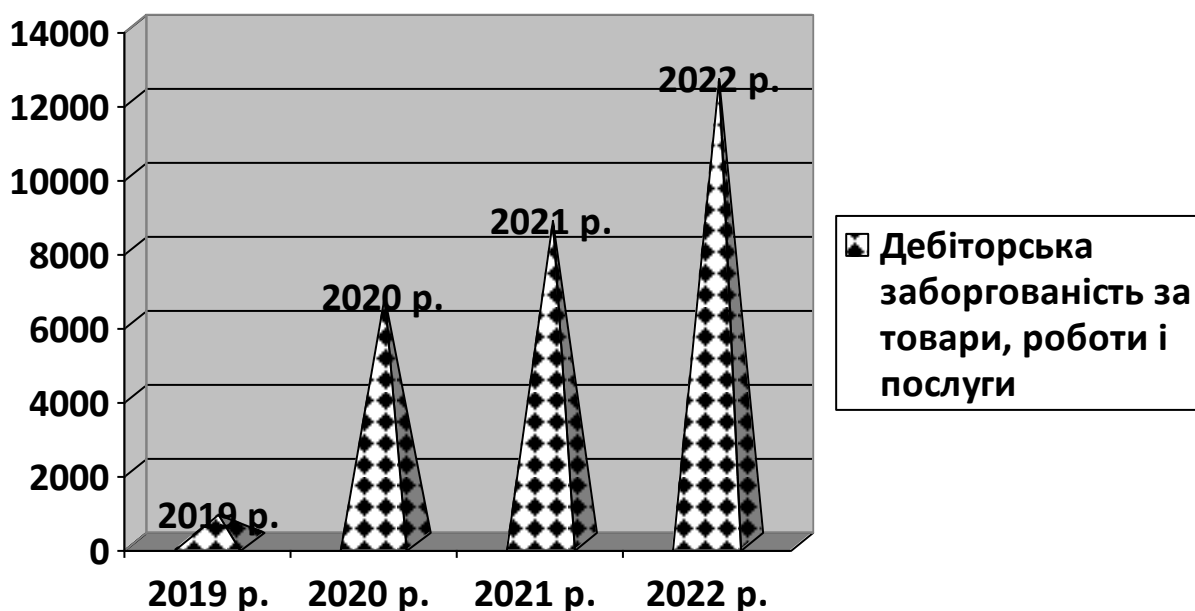

Рис.3.1. Оцінка оборотних активів в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Якщо аналізувати відносне відхилення то у 2020 р. відносно 2019р. вартість основних засобів зростає на 678%, було закуплено нове обладнання, придбано нову будівлю для транспорту, у 2021 р. відносно 2020 р. зафіксовано зменшення на 23,87%, також у 2022 р. відносно 2021 р. показник зменшився на 2,82%.

В оборотних активах значна питома вага належить запасам, так у 2020 р. відносно 2019 р. їх вартість збільшилась на 19510 тис.грн., або 1309%, у 2021р. відносно 2020 р. зменшилась на 6200 грн., або 29,52%, у 2022р. відносно 2021р. зменшилась на 900 тис.грн., або 2,82%, (рис.3.1.)

Значна сума дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги виникла протягом досліджуваного періоду, так у 2020 р. відносно 2019 р. її сума склала 2940 тис.грн., або 768,4%, у 2021 р. відносно 2020 р. показник збільшився на 2100 тис.грн., або 31,82%, у 2022 р. відносно 2021 р. збільшився на 3800 тис.грн., або 43,68%. (рис.3.2)

3.2. Оцінка дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги по ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Зростала також дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами, так у 2020 р. відносно 2019 р. показник зріс на 2940 тис.грн., або 1130,77 %, у 2021 р. відносно 2020 р. показник зріс на 300 тис.грн., або 9,38%, у 2022 р. відносно 2021 р. 200 тис.грн., або 5,71%. (рис.3.3.).

Детально оцінку показників дебіторської заборгованості в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» наведено в дод.В7 та В8.

Найбільш ліквідна частина балансу є грошові кошти, оцінка їх 2020 р. відносно 2019 р. зменшилась на 1090 тис.грн, або 49,77%, у 2021 р. відносно 2020 р. збільшився показник на 15300 тис.грн., або 1390,9%, у 2022 р. відносно 2021 р. зменшився на 14580 тис.грн., або 88,99%.

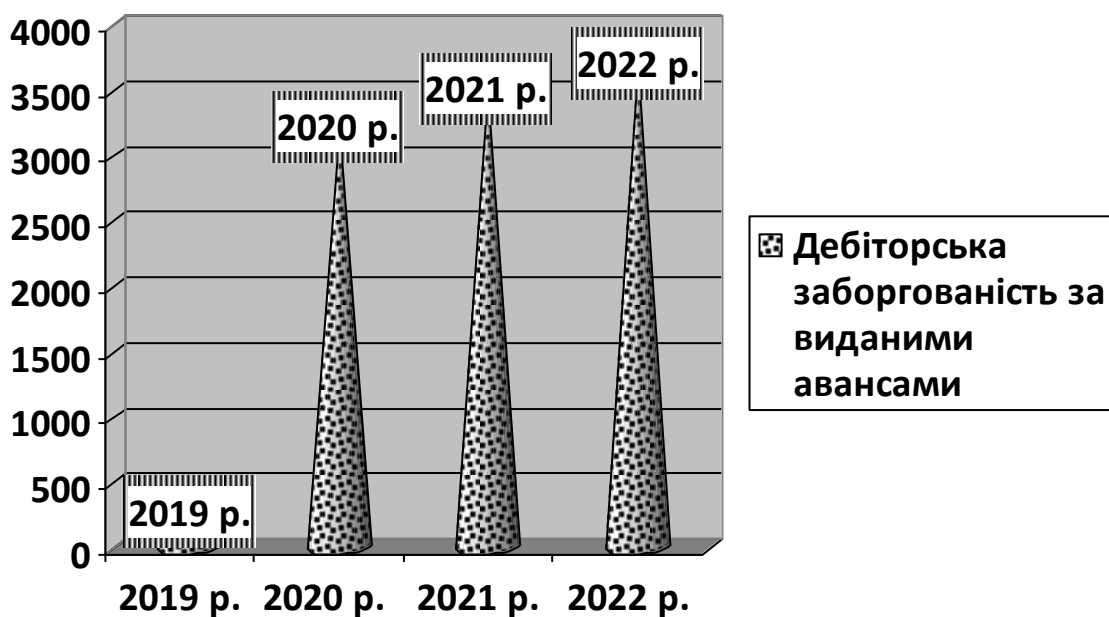

Рис.3.2. Оцінка дебіторської заборгованості за виданими авансами по ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Оборотні активи у 2021р. відносно 2020 р. збільшилися на 27200 тис.грн., або 578,72%, у 2021 р. відносно 2020 р. показник зріс до 11500 тис.грн., або 36,05%, у 2022 р. відносно 2021 р. зменшився на 12180 тис.грн., або 28,06%ю

Валюта балансу у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилась на 63720 тис.грн., або 632,14%, у 2021 р. відносно 2020 р. показник зріс на 1500 тис.грн., або 2,03%, та у 2022 р. відносно 2021 р. відбулося зменшення на 13080 тис.грн., або 17,37%.

Зареєстрований капітал протягом 2019-2022 по ТзОВ «УкрАльфаРесурс» не змінювався і складав 3860 тис.грн.

Непокритий збиток у 2020 р. відносно 2019 р. зменшився на 1870 тис.грн., або 9,13%, у 2021 р. відносно 2020 р. показник зріс на 1710 тис.грн., або 7,65%, та у 2022 р. відносно 2021 р. показник зменшився на 480 тис.грн., або 2,33%.

Власний капітал ТзОВ у 2020 р. відносно 2019 р. збільшився на 1870 тис. грн., або 9,13%, у 2021 р. відносно 2020 р. показник зменшився на 1710 тис.грн., або 9,25%, у 2022 р. відносно 2021 р. показник збільшився на 480 тис.грн., або 2,86%.

Довгострокові зобов'язання у 2019 р. не виявлено на ТзОВ, у 2020 та 2021 р. їх вартість дорівнювала 3250 тис.грн., тбто відхилення дорівнювало 0, у 2022 р. відносно 2021 р. показник зменшився на 250 тис.грн., або 7,69%.

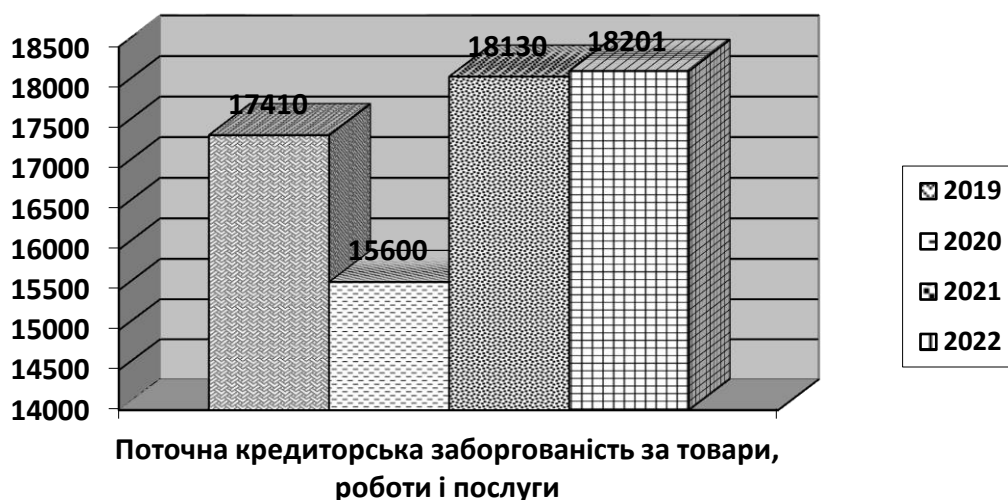

Рис.3.4. Оцінка поточної кредиторської заборгованості в ТзОВ «УкрАльфаРесурс» за 2019-2022 рр. (тис.грн.)

Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи і послуги у 2020 р. відносно 2019 р. зменшилась на 1810 тис.грн., або 10,4%, у 2021 р.

відносно 2020 р. збільшилась на 2530 тис.грн., або 16,22%, а також у 2022 р. відносно 2021 р. збільшилась на 71 тис.грн., або 0,39%. (рис.3.4).

Поточна заборгованість перед бюджетом у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилась на 30 тис.грн., або 4,23%, у 2021 р. відносно 2020 р. зросла на 450 тис.грн., або 60,81%, у 2022р. відносно 2021 р. збільшилась на 20 тис.грн., або 0,39%.

Поточна заборгованість за розрахунками з оплати праці у 2020 р. відносно 2019 р. збільшилась на 150 тис.грн., або 11,11%, у 2021 р. відносно 2020 р. збільшилась на 490 тис.грн., або 32,67%, у 2022 р. відносно 2021 р. показник зменшився на 570 тис.грн., або 28,64%.

Інші поточні зобов'язання по ТзОВ у 2020 р. відносно 2019 р. зменшились на 3190 тис.грн., або 91,93%, у 2021 р. відносно 2020 р. зменшились на 40 тис.грн., або 14,29%, у 2022 р. відносно 2021 р. збільшились на 70 тис.грн., або 29,17%.

Поточні зобов'язання і забезпечення по ТзОВ «УкрАльфаРесурс» у 2020 р. відносно 2019 р. зменшились на 4080 тис.грн., або 15,28%, у 2021 р. відносно 2020 р. збільшились на 1070 тис.грн., або 4,73%, у 2022 р. відносно 2021 р. показник зменшився на 409 тис.грн., або 1,90 %.

Підприємству потрібно працювати над зменшенням адміністративних витрат, зменшувати собівартість наданих послуг, а також направити зусилля на покращення показників ліквідності та платоспроможності підприємства, оскільки за 2019-2022 рр. спостерігається погіршення показників фінансової стійкості.

Підприємство протягом 2019-2022 працювало на межі банкрутства, однак через збільшення експорту у 2023 році на підприємстві прогнозовані показники покращаться, підприємство налагодило логістику через митницю Порубне (Румунія) і здійснює експорт сільськогосподарської продукції, зерна до порту Констанца, що дозволило відновити діяльність підприємства на стабільному рівні, за прогнозами бухгалтера у звітності за

2023 р. будуть наведені позитивні показники і підприємство отримає чистий прибуток, якщо до кінця року буде працювати на таких потужностях, як протягом перших трьох кварталів.

Також підприємство відновило рейси пасажирським автобусом до країн Європейського Союзу, перевозить пасажирів до Франції, Польщі, Німеччини та Італії.

Пандемія та війна завдала вирішального впливу на діяльність транспортної компанії, однак за допомогою оперативних рішень, можливо досягти кращих показників у 2023 році.

3.2. Удосконалення методики складання фінансової звітності підприємства в умовах воєнного стану

Застосування припущення під час підготовки фінансової звітності означає, що активи та зобов'язання визнаються й оцінюються, виходячи з того, що підприємство зможе реалізовувати активи і виконувати свої зобов'язання у процесі звичайної діяльності, водночас керівництво компанії фактично відступає від принципу безперервності діяльності лише в разі добровільної чи примусової ліквідації компанії або коли в неї відсутня інша альтернатива, якщо такі наміри чи необхідність існують, можливо, фінансова звітність має бути складена на іншій основі з розкриттям цього факту у звітності.

При цьому в Концептуальній основі МСФЗ не розкривається, що мається на увазі під “іншою основою”, можна лише припустити, що в такому випадку компанія повинна розкрити інформацію про недотримання принципу безперервної діяльності та вказати, що всі активи та зобов'язання переоцінені

через припущення, ніби компанія припинить свою діяльність протягом одного року (або іншого періоду, визначеного компанією).

Складання звітності на іншій основі частково описано в МСФЗ 5 “Довгострокові активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність” [15]. та НП(С)БО 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність” [16]. При цьому очевидно, що в разі скорочення обсягів діяльності або припинення операцій компанії обсяг вимог до розкриття інформації має зрости.

Перевірка можливості суб’єкта господарювання продовжувати діяльність у передбачуваному майбутньому повинна проводитися на кожен дату фінансової звітності, це пояснюється тим, що дотримання цього припущення серед іншого впливає на формування судження стосовно ризиків, властивих діяльності підприємства, вищезазначена вимога набуває особливої актуальності в умовах війни, саме тому слід проводити аналіз чутливості кількох можливих сценаріїв, аби встановити, чи існує суттєва невизначеність щодо здатності компанії продовжувати діяльність на безперервній основі.

З цією метою потрібно аналізувати всю доступну інформацію про вплив подій на майбутню діяльність принаймні протягом 12 місяців з дати звітності або після дати підписання фінансової звітності, як наслідок, може виникнути об’єктивна потреба надавати додаткові розкриття інформації у фінансовій звітності.

Розглянемо різні варіанти розкриття інформації при скороченні обсягів діяльності залежно від суттєвості зміни, у т. ч. в умовах воєнного стану:

– за несуттєвого зниження, особливо зумовленого об’єктивними зовнішніми факторами, які зазвичай супроводжують господарську діяльність, можливо, і не потрібно жодного додаткового розкриття такої інформації;

- у разі суттєвого зниження користувачі звітності з великою ймовірністю забажають побачити у примітці щодо виручки пояснення зниження разом із прогнозами на наступний звітний період;
- при зниженні, яке призвело до закриття напряму бізнесу, застосовується МСФЗ 5 або НП(С)БО 27, що дає змогу подати користувачам інформацію в максимально зручному для прийняття рішень вигляді;
- якщо напрям, котрий закривається, становить істотну частину бізнесу компанії, у примітках слід відобразити судження керівництва з приводу принципу безперервності діяльності компанії з описом подальших планів щодо його дотримання;
- коли зазначений принцип не дотримується, то фінансова звітність має бути складена на іншій основі [33].

Отже, якщо керівництво суб'єкта господарювання впевнене, що він зможе виконувати свої зобов'язання та продовжувати операційну діяльність навіть за зазначених скорочень і довести це користувачам фінансової звітності, то застосування принципу безперервності діяльності слід вважати обґрунтованим.

У ході оцінювання застосовності принципу безперервності діяльності укладач звітності повинен ухвалити рішення про один із можливих варіантів розкриття своїх висновків стосовно суттєвої невизначеності управлінський персонал компанії може довести, що принцип обліку безперервності діяльності може бути застосовним для складання звітності або припущення про безперервність діяльності не виконується.

У разі прийняття другого висновку потрібно застосувати положення стандартів, присвячених припиненій діяльності (НП(С)БО 27 або МСФЗ 5).

Наведені документи визначають припинену діяльність як ліквідований

або

визнаний як утримуваний для продажу компонент підприємства, котрий являє собою:

а) відокремлюваний напрям чи сегмент діяльності підприємства;

б) частину єдиного скоординованого плану відмови від окремого напрямку або сегмента діяльності підприємства;

в) дочірнє підприємство, придбане виключно з метою його перепродажу.

В умовах примусової ліквідації діяльності підприємства або її частини (компонента), спричиненої воєнними діями, виникає питання про доречність застосування повної процедури тестування пошкоджених або частково зруйнованих необоротних активів на предмет їх знецінення, передбаченої НП(С)БО 27 [27].

Для вирішення цього питання Міністерству фінансів країни доцільно надати рекомендації щодо спрощення зазначеної процедури протягом дії воєнного стану з урахуванням норм чинного законодавства стосовно строків подання фінансової звітності, також потрібно зауважити, що за НП(С)БО 1 підприємства, котрі складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за НП(С)БО, готують проміжну фінансову звітність, яка охоплює відповідний період (І квартал, перше півріччя, дев'ять місяців), наростаючим підсумком із початку звітного року тільки у складі балансу та звіту про фінансові результати.

Отже, примітки, які є невід'ємною частиною фінансової звітності згідно з вимогами п. 1 розділу II НП(С)БО 1 [18], тим самим положенням (стандартом) вилучені зі складу проміжної фінансової звітності. Такий підхід не узгоджується з принципом повного висвітлення згідно зі ст. 4 Закону [16]: фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій і подій, здатних вплинути на рішення, що приймаються на її основі.

Таким чином, проміжна фінансова звітність за НП(С)БО не повною мірою виконує своє призначення: оновлення інформації, що розкривається у фінансовій звітності за результатами попереднього року. Як наслідок, актуальна інформація, що дала б змогу користувачам вчасно оцінювати наслідки війни, не висвітлюватиметься до оприлюднення річної фінансової звітності за 2022 р.

Слід також зауважити, що деякі прийняті під час дії воєнного стану нормативні документи можуть вступати в конфлікт з такими якісними характеристиками фінансової інформації, як правдиве подання та своєчасність.

Так, за Законом України “Про захист інтересів суб’єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни” [28] юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання котрих вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов’язку подати документи.

Якщо вони не мають фізичної можливості виконати вказану вимогу у зв’язку з безпосередніми наслідками їх участі у бойових діях, то звільняються від адміністративної та/або кримінальної відповідальності й подають звітність чи документи протягом одного місяця з дня закінчення наслідків, які унеможлилювали їх подання, при цьому протягом періоду дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення до юридичних осіб не застосовується адміністративна та/або кримінальна відповідальність за неподання чи несвоєчасне подання звітності та/або документів [33].

Наведений аналіз свідчить про те, що на рівні підприємства, тобто на мікрорівні, чинне нормативно-правове забезпечення бухгалтерського

обліку забезпечує в цілому формування достовірної і своєчасної інформації про

фінансово-майновий стан та результати діяльності, з урахуванням впливу форс-мажорних обставин.

В умовах воєнного стану надзвичайно важливим є погляд на інформаційне забезпечення ухвалення управлінських рішень на державному рівні, зростає роль інформації про діяльність уряду, яка відображає використання державних ресурсів, проблеми наповнення бюджету, динаміку

державного боргу, та є основою формування політики, насамперед спрямованої на економічну стабілізацію держави.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження дало змогу зробити висновки за результатами проведення оцінки фінансової звітності:

1) ТзОВ «УкрАльфаРесурс» протягом 2019-2022 р. працювало збитково, прогноз на 2023 р. прибуток, оскільки підприємство налагодило ланцюги постачання, а причиною збитковості попередніх періодів стала пандемія та початок війни.

2) Попри всі переваги модернізованої системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності державного сектору в умовах воєнного стану вона не продукує всієї інформації, потрібної для обґрунтування управлінських рішень на макрорівні

3) при визначенні необхідних розмірів міжнародної фінансової допомоги, вартості активів держави, які можуть бути заставою для отримання кредитів від міжнародних фінансових організацій, аналізі зовнішньої і внутрішньої заборгованості держави тощо.

4) встановлено, що на рівні підприємства діючи нормативно-правове забезпечення регулює питання формування фінансової звітності в умовах воєнного стану.

ВИСНОВКИ

Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в Україні, яке спирається на міжнародні та національні стандарти, створює всі необхідні умови для достовірного відображення фінансово-економічного становища підприємства в умовах збройної агресії російської федерації. Застосування відповідних норм стандартів забезпечує врахування як особливих обставин воєнного стану, так і наслідків воєнних дій та подій через відображення певних операцій, визнання, оцінку елементів фінансової звітності та розкриття інформації

У випускній кваліфікаційній роботі досягнуто поставленої мети і вирішено завдання, основні **пропозиції** зводяться я до наступного:

1) Реформування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності потребує продовження згідно зі Стратегією модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року, незважаючи на умови воєнного стану.

2) Запровадження річної фінансової звітності уряду, зокрема балансу – звіту про фінансовий стан держави, посилить обґрунтованість ухвалення управлінських рішень на макrorівні, як внутрішнього, так і міждержавного характеру.

3) Початок війни в Україні та пов'язана з цим енергетична криза в Європі має серйозні наслідки для соціальної, економічної та політичної сфер, тому потрібно відновлювати світову економіку, а подолання крайньої бідності в Європі розраховано експертним методом до 2023 року.

4) Рекомендуємо ТЗОВ «УкрАльфаРесурс» при формуванні фінансової звітності користуватися законом «Про захист інтересів суб'єктів

подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

5) При складанні фінансової звітності за 2023 р. та на наступні звітні періоди в ситуації, що постійно розвивається, рекомендується ТзОВ встановлення коригуючих чи некоригуючих подій, які включатимуть значну кількість суджень.

6) Інформація потрібна сьогодні для управління, може бути представлена для різних типів надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану.

7) Рекомендуємо досліджуваному підприємстві на якому застосовують ще 1С.Підприємство, замінити програмою «BookKeeper SaaS», що має ряд переваг: підтримка та документація українською мовою; досить проста експлуатація та інтеграція; врахування специфіки обліку на вітчизняних підприємствах; порівняно невелика вартість; підтримка вітчизняних розробників програмного забезпечення.

8) здійснювати постійне навчання працівників бухгалтерського відділу, залучення до онлайн семінарів, які стосуються основних змін щодо ведення обліку та узагальнення інформації у звітності в умовах воєнного часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белова І.М., Семенишена Н.В., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1–2. С. 26–48.
2. Бокій О.В. Ринок борошна в Україні / О.В. Бокій // Вісник ОНУ імені І.І. Мечнікова. – 2013. Т. 18 Вип. 4/1. – С. 43-57.
3. Грицишен Д. О. Бухгалтерський облік в системі управління економіко-екологічною безпекою промислових підприємств : монографія. Житомир: ЖДТУ, 2015. 540 с.
4. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.
5. Господарський Кодекс України [Електронний ресурс]: закон України від 16 січня 2003р. № 436-IV (редакція від 07.02.2019, підстава 2473-VIII). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> – Назва з екрана. – Перевірено: 18.02.2019.
6. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні //Інноваційна економіка. 2020. № 5–6. С. 162–167.
8. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] // Офіційний сайт – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
9. Інструкція про ведення обліку й оформлення операцій із зерном і продуктами його переробки на хлібоприймальних та зернопереробних підприємствах, затверджена Міністерством агрополітики України від

13.10.2008р. № 661 URL:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE15802.html.

10. Інструкція про ведення кількісно-якісного обліку зерна та продуктів його переробки на зернових складах та зернопереробних підприємствах: проект Наказу Міністерства агрополітики та продовольства України // Урядовий портал. –URL:
<http://www.minagro.gov.ua/uk/regulatory?nid=23555>.

11. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: –
<http://ukrexport.gov.ua/ukr/economica/ukr/157.html>.

12. Офіційний сайт Державної служби статистики України:
URL: [://www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

13. Збірник «Україна – 2013»: стат. зб. ; за ред. О.Е.Остапчука. – К. : ТОВ «Август Трейд», 2014 – 28 с.

14. Офіційний сайт інформаційно-аналітичного агентства «АПКІнформ»: URL: <http://www.apk-inform.com>

15. Офіційний сайт інформаційного агентства «Агро Перспектива»: URL:
<http://www.agroperspectiva.com/ru/>

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 7.11.2023).

17. Податковий Кодекс України: закон України від 02.12.2010 № 2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 7.11.2023).

19. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 (заголовок Положення в редакції Наказу Міністерства фінансів України № 226 від 31.05.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 17.10.2023).

20. Про схвалення Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 № 911р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007%D1%80#Text> (дата звернення: 17.10.2023).

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text (дата звернення: 17.11.2023).

22. Нові правила обліку та звітності для «малюків» і К^о // Податки & бухоблік. 2019. № 81. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/october/issue-81/article-104773.html>

23. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#n12>

13. 24. Фінансова звітність малого підприємства — 2020 // Uteka. Податки та звітність. 2019. URL: [https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovaya--otchetnost-malogo--predpriyatiya%E2%80%932020#:~:text=\(дата звернення: 7.11.2023\).](https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-nalogi-i-otchetnost-10-finansovaya--otchetnost-malogo--predpriyatiya%E2%80%932020#:~:text=(дата%20звернення%3A%207.11.2023).)

25. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000р.

28. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни. Закон України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

29. Щодо розкриття регульованої інформації емітентами цінних паперів. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/03/rishennia_161_19_stroky_rozkryttia_rehulovanoi_info_13_03_2022.pdf

30. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України № 720 від 15.06.2011р

31. Пікуліна Н. Ю., Шило Л. А. Тенденції розвитку інформаційних технологій, що застосовуються в бухгалтерському обліку, аудиті та внутрішньому контролі. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2013. Вип. 6. С. 68-74.

32. Поляк К. Ю. Бухгалтерський облік та економічний аналіз наслідків надзвичайних ситуацій: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2017. 253 с

33. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні / Л. Г. Ловінська, А. В. Озеран, Р. С. Коршикова // Фінанси України. – 2022. – № 4. – С. 92–106.

34. Нагуляк Д.І. Мустаца І.В. Фінансова звітність - формуємо в сучасних умовах. Матеріали студентської інтернет-конференції

«Фінансово-економічний розвиток регіонів: виклик воєнного стану та пост воєнні перспективи», ЧТЕІ ДТЕУ. Чернівці. 23 листопада 2023 р.

35. Кузнецова І.О., Богатирьов А.М., Відоменко І.О. Сучасні підходи щодо планування собівартості продукції борошномельних підприємств / І.О.Кузнецова, А.М. Богатирьов, І.О. Відоменко. // Вісник Хмельницького національного університету – 2020. – № 5. – с. 22-26.

36. Куліна О. Що робити з фінансовою звітністю в умовах воєнного стану? URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/04/shcho-robyty-z-msfz-zvitnystyu-pid-chas-voyennoho-stanu.html>

37. Тростянська К.М., Полгородник Н.В. Особливості організації обліку та аудиту на підприємствах борошномельно-круп'яної промисловості. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5993>

Квач Я.П., Кошельок Г.В. Сучасний стан і перспективи розвитку борошномельної галузі України URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

38. Сопко В.В., Бойко О.В. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості і АПК / О.В. Бойко, В.В. Сопко. – К.:Мета, 2021. – 514с.

39. Сушко В. Фінансова звітність в період воєнного стану: що змінюють закони №2115 та №2435 URL: <https://www.zedsoft.com.ua/blog/?finansova-zvitnist-v-period-voiennoho-stanu-shcho-zminiuiut-zakony-2115-ta-2435>

40. Семенова С.М., Шпирко О.М. Облікова політика малих підприємств в Україні та Німеччині // Збірник науко-вих праць ДУІТ. Серія «Економіка і управління». 2019. № 46. С. 95–108.

41. Щербина О.В. Особливості калькулювання собівартості готової продукції на борошномельних підприємствах / О.В. Щербина // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету – 2022 – № 6 – с. 281-284.

42. Щербина О.В. Організаційно-технічні особливості борошномельного виробництва та їх вплив на побудову обліку витрат / О.В. Щербина // Сталий розвиток економіки. – 2021. – № 7. – с. 211-214.

43. Ukraine's agriculture and farmland market: the impact of war URL: <https://voxukraine.org/en/ukraines-agriculture-and-farmland-market-the-impact-of-war>

44. Author's calculations based on Table 4.33 of The Statistical Yearbook "Agriculture of Ukraine" for 2021.

45. FAO. 2022. Ukraine: Impact of the war on agriculture and rural livelihoods in Ukraine – Findings of a nation-wide rural household survey, December 2022. Rome. <https://doi.org/10.4060/cc3311en>

46. Author's calculations based on Table 4.12 of The Statistical Yearbook "Agriculture of Ukraine" for 2021.

47. Deininger, Klaus W.; Ali, Daniel Ayalew. Land and Mortgage Markets in Ukraine : Pre-War Performance, War Effects, and Implications for Recovery (English). Policy Research working paper; no. WPS 10385 Washington, D.C.: World Bank Group.

48. Проблеми фіThe average over all reported sales deals from land.gov.ua in 2021; converted to EUR using the official 2021 EUR-UAH exchange rate.

49. Janzen, J. and C. Zulauf. "The Russia-Ukraine War and Changes in Ukraine Corn and Wheat Supply: Impacts on Global Agricultural Markets." farmdoc daily (13):34, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, February 24, 2023.

50. Janzen, J. "Agricultural Commodity Markets Reaction to the Ukraine-Russia Conflict." farmdoc daily (12):30, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, March 7, 2022.

51. Langemeier, M. "International Benchmarks for Wheat Production." farmdoc daily (11):109, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, July 21, 2021.

52. Langemeier, M. and L. Zhou. "International Benchmarks for Corn Production." farmdoc daily (12):29, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, March 4, 2022.

53. Paulson, N., J. Janzen, C. Zulauf, K. Swanson and G. Schnitkey. "Revisiting Ukraine, Russia, and Agricultural Commodity Markets." farmdoc daily (12):27, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, February 28, 2022.

54. Sowell, A., B. Swearingen, and A. Williams. "Wheat Outlook: January 2023." WHS-23a, USDA, Economic Research Service, January 17, 2023. <https://www.ers.usda.gov/webdocs/outlooks/105619/whs-23a.pdf?v=8911>

55. IFRS for SMES (2009): The International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities, IASB, London 2009 URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&c

56. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance-URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/>

57. Офіційний сайт Кабінету міністрів України.URL: [<http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/cardnpd>].

58. Фінансовий аналітик-сервер. –URL: [<http://www.fas.com.ua/products.php>].

59. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 19.07.2022р. №2435-IX, який набув чинності 10 серпня 2022 року.

60. Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» від 03.03.2022р. №2115-IX (зі змінами, в редакції чинній на 01.01.2023р.)

61. Al-Araj, Muhammad Sayer and Warshwan, Abdul Rahman Muhammad. (2017). The Role of International Standards IFRS in Enhancing Quality of Financial Reports to Attract Investments and Achieve Sustainable Development: A Field Study on Investment Companies Listed on the Palestine Stock Exchange, The Second Scientific Conference: Sustainability and Enhancing Environment Creative Technical Sector, Palestine Technical College.pp. 4-6

62. Al-Salem, Munadhel Abdul-Jabbar and Omar, Goudez Muhammad Dallir. (2020). The Application of International Financial Reporting Standards (IFRS) and its Impact on the Quality of Financial Reports: An Exploratory Study on a Group of Companies in Sulaymaniyah Governorate / Iraq”, Scientific Journal of Cihan University - Sulaymaniyah Volume (4), Issue (2).

63. Al-Tamimi, Abbas Hamid Yahya, and Nuri, Ali Nasser Thabet. (2017). The impact of the quality of accounting information on the efficiency of investment decisions,” Journal of Economic and Administrative Sciences, Issue (101), Volume (13), PP. 571-554.

64. Dakheel, A. F., & Ibrahim, M. A. (2022). The Impact of the Application of International Financial Reporting Standards (IFRSs) on the Level of Accounting Conservatism and Its Implication on the Operational Performance Indicators of Iraqi Private Banks. *resmilitaris*, 12(2). Pp. 4151-4167.

65. The future of financial reporting 2023: The current debate on intangible assets. Where are we heading? URL: https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_Global/Technical/FARSIG/PI-FARSIG-2023.pdf